

Megvilágosodás

Egy konferenciáról olvastunk tudósítást a Nimród februári számában, mely a Fertő-Hanság Nemzeti Parknál zajlott a vadgazdálkodás jövőképeiről, erdészeti és természetvédelmi összefüggéseiről. Talán nem lesz haszontalan idéznem néhány, ágazatunkat is érintő részletet.

„Nádas József, az Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatóságának vezetője is elsősorban a túltartott nagyvadállomány problémáját elemezte. A Dunántúli déli és nyugati részén a vadkárosítása már olyan mértékű, ... hogy az erdők felújítása csak rendkívül költséges módon történhet.”

„Feiszt Ottó, a Zalaerdő Rt. vezérigazgatója is egyetértett azzal, hogy helyenként alaposan csökkenteni kell a nagyvadállományt...”

„Dr. Náblik András, a Nyugatmagyarországi Egyetem professzora – részben cáfolva az elhangzottakat – kijelentette, nincsenek morbiditási és mortalitási adatok, amelyek arról tanúskodnának, hogy az ökológiai eltartóképességhez viszonyítva, túlzott volna a nagyvadállomány. Megkérdezte a 10x10 méteres monitoringterületek adatainak hitelességét, és az erdőfelújítás nehézségei legfeljebb Somogy megye egyes részein indokolhatók egyedül a nagyvadlétszámmal.”

Mily szerencse, hogy eljutott hoz-

zánk e tanácskozás híre! Továbbra is abban a hitben ringattuk volna magunkat, hogy az erdők egészségi állapotát figyelő, mérő munkánk „hiteles”. Am emlékezetem szerint a módszer kidolgozásában patinás egyetemünk orosz-lánrészt vállalt, főként a nevezett professzorunk révén. Talán nem is pusztán „társadalmi munkában”.

(A kárfigyelő rendszerünk egyébként valóban nem tökéletes; de éppen fordított előjellel. Például, ha egy értékes fafaj eltűnik, kipusztul a fiatalosból a vadkártelem miatt, azt sem az üzemtervezés során, sem az Erdővédelmi hálózat módszerével nem lehet kimutatni.)

Az is kár, hogy professzorunk nem sélt át a szomszédos Erdővédelmi Tanácsokra. Ott ugyanis azt tanultuk, hogy a vad nem egyformán kedveli a rendelkezésre álló táplálékot. Először a tölgy, majd a bükk makkját szedi fel, a tölgy, bükk, hárs rügyeit, hajtását rága le, és ezzel az erdőt máris tönkretette. Csak ezek után fanyalodik a cser makkjára, a többi fafaj rügyére, csak ezután megy az etetőre. Röviden: a fenntartható vadlétszámot nem az erdő eltartóképességéhez, hanem a tűrőképességéhez kell mérni.

Ami pedig a „morbiditást” és a „mortalitást” illeti – bár más összefüggésben

–, nekem már sajnos vannak adataim. Például a tölgycsemeték „morbiditása” a szarvas rágása miatt, a császármadár „mortalitása” (magyarán kipusztulása) a vaddiszón dűlése következtében.

Felmerül még a kérdés, ha csak Somogy kis részén túlzott a vadlétszám, miért épülnek az otromba erdei kerítések szerte az országban az állami területeken, óriási költséggel? Ezzel akarja talán az „ellenség keze” tönkretenni a nemzetgazdaságot, az „épülő kapitalizmust”? Ráadásul a költségeit egy könyvelési trükkkel egy másik ágazat viseli, akadályozva ezzel a gazdasági tisztánlátást. De mindenképpen – közvetve – az adófizetők pénzéből megy e költséges multság.

Az már csak hab a tortán, hogy az FVM főosztályvezetője szerint a túlszaporodott nagyvadállományt öt év alatt kell visszaállítani a normális szintre. Miért éppen öt év? Ennyi idő kell talán a vadászleszer-gyártás felfuttatására? Emlekezetem szerint ezelőtt negyven évvel is ennyi volt a határidő; érdekes módon ez minden évben meghosszabbodott egy-egy évvel.

Amennyire szíven ütött bennünket az eddigi munkánk „hiteltelensége” – a címben jelzett *megvilágosodásunk* után –, olyan bizalommal várjuk professzorunk javaslatát egy „hiteles” figyelő, mérő rendszer kialakítására, eddigi fogatékosságaink kiküszöbölésére...

Reményfy László

Halljuk-e az Erdő hangját?

Aki – hozzám hasonlóan – néhány évtizedet eltöltött az erdészpályán, talán emlékszik még régi, öreg erdészekre.

Az arcvonásaikra már nem biztos. Azok valószínűleg elhalványultak a környörtelen információáradatban. De azt, ahogyan éltek, dolgoztak, szerették az erdőt, és az utódaikat is erre tanították, azt nem lehet elfelejteni. Mert megmutatták azokat a parányi részleteket, rezdüléseket, amiket soha, sehol nem írtak meg le. Amik évszázadokon át az értő erdészről a fogékonyra szálltak, hogy majdan maga is értővé válva továbbadhassa azokat. Nem csupán szakmai ismeretek voltak ezek, hanem titkok, csodák, melyekből akár a legkomolyabb következtetéseket lehet levonni. Persze lehet, hogy hajdanán mosolyogtunk az öreg erdészekre, mert nem hittük, hogy „értenek” a varjak, a levelibéka, a szél és a felhő nyelvéen. De valahogy mégis min-

dig igazuk volt. S hogy milyen volt az életük a fejlett technika és a gazdasági helyzet kevésbé erős kényszerei és korlátai nélkül, azt igazából csak ők tudhatják.

Már jó ideje sejtem, hogy azokat a régi erdészeket akkoriban másként nevelték, tanították. Ők nemcsak művelték az erdőt, hanem érezték is. Közülük a legjobbak ezt a semmihez sem hasonlítható tudást, képességet át is adták a következő generációnak. De vajon az utódok hasznosították-e ebből valamit, vagy legyintettek rá, mondván: - „Nem olyan világ van már?” – S most – a III. évezredben – szükség van-e még az évszázados tapasztalatokra, vagy a szuperintelligens technika lassan az erdészt is helyettesíti?

Egyáltalán kérdés, hogy van-e mit átadni, és van-e kinek?

Sajnos korunk „termékének”: a vállalkozó erdésznek nincs ideje semmin

(sem!) gondolkodni. Mert csak roska-dozik a rá háruló felelősségtől, és fuldokol a különféle hivatalos szervek szorításában. Folyton az jár a fejében, hogyan tudja működtetni cégét, hogyan tud folyamatos megélhetést biztosítani családjának, dolgozóinak a jelenlegi szűkös gazdasági helyzetben? Meg az, hogy melyik kötelességének ne feleljen el percre pontosan eleget tenni. Mert egyébként jön a haddelhad: az ellenőrzések garmadájától a csillagok magasságába kuszó büntetésekig.

Most egy erdésznek kicsit könyvelőnek, közgazdásznak, műszakinak, jogásznak, kereskedőnek is kell lenni. Más-különbben óhatatlanul besétál „Az ismeret hiánya nem ment fel a felelősség alól.” klasszikus csapdájába. A vállalkozó erdésznek maximálisan meg kell felelni a hatóságoknak – az egymásnak nem ritkán ellentmondó törvények, rendelkezé-

sek ellenére is ... Naprakészen nyomon követni a változásokat, a pályázatokat, az információkat egy emberi léptekkel mármár nem mérhető, száguldó világban. A számítógép lassan kiköltözik a fa mellé az erdőbe, a rádiótelefon pedig ránő a fülére.

És a ma erdésze rohan, mert nyomorgatják a paragrafusok, a felettes szervek, az üzleti partnerek, a határidők. Gondolatai szerteszét kalandoznak, a megoldatlan ügyeket rendez, szervezi, az útvonalát tervezi, üzletről tárgyal a kihangosított rádiótelefonon. Emelkedik az adrenalin szintje, mert megint elromlott a motorfűrész, a gödörfűrő, elakadt a szállítójármű, török az acél a nehéz terepen, nincs időben új alkatrész, várni kell a csapágyra, munkahengerre, tengelyre. Egy üzletét „lenyúlták”, egy gépét meg kiszűrték a közúti ellenőrzés során ugyanis „lejárt” a zöldkártyája.

Dühös, hogy megint illetéktelenek vették el a letermelt rönk egy részét. A héten már másodjára. Közben kiderül, a könyvelésbe valami apró hiba csúszott, de nagy bajt okozott. Mellesleg elfelejtett befizetni néhány csekket, egy üzletfele pedig már türelmetlenül várja az irodájában. Az előzőleg gondosan egyeztetett időpont borulni látszik. Közben a neje is szorongatja: el ne felejtse a szülői értekezletet, hisz ahhoz a fránya kölyökhöz mégiscsak erős férfikéz kell. Az erdész – tíz-tizenkét óra szervezés, érvelés, vitatkozás, ügyintézés, telefonálás, vezetés után bambán bámulja az utat, s valami ehétő után kutat. Száraz szendvicsekre lel, amiket nem volt soha ideje elfogyasztani, s amiket otthon „Jaj, meg ne lássanak!”.

Szürkül, s aznap még nem evett, nem ivott. Csak reggel egy kávét. Néz az erdész, de nem lát. És nem is hall. Lehet, közben arra gondol, sokat tud az erdőről, de legalábbis eleget. S nem is tudja, valójában milyen keveset. Mert épp a legfontosabbat – az érzékszerveit – nem használja. Nem használhatja. Nincs rá idő, mód, lehetőség. És talán igény sem.

Mert a mókuskereket oly rendületlenül taposó vállalkozó erdész a rádiótelefon csörgésétől, a motorfűrész visításától, a terepjáró dübörgésétől vajon hallja-e, hallhatja-e az erdő hangját? Látja-e, hogy az erdő sarkán álló nagy nyár leveleit merre fújja a szél, üzen-e valamit neki az ágak zümmögése? Érezte-e már a bőrén, milyen a 20 fok hideg, és a 40 foknyi meleg egy teljes napon át? Tájékozódott-e már úgy, hogy csak a csillagok segítették? Érdekl, hogy kirepültek-e már a parlagi sas fiókái? Hallja-e a levelibéka hangját? Látja-e, hogy alacsonyan röpködnek a fecskék, s tudja-e, hogy az az eső közeledtét jelzi. Figyeli-e, merről jön a borulás? Észrevette-e már, ha Keletről, ritkábban, ha Nyugatról, gyakrabban lesz eső belőle? Kikövetkezteti-e a napsugár dőlésszögéből, hány óra lehet? Érti-e a varjak jelzéseit? Ha Keletről érkeznek, közeleg a hideg, ha arra vonulnak, jön az enyhülés. Tudja-e hol költ a vadkacsa? Hallja-e a vadak neszezését? Abból, hogy milyen vastag ágat tör léptével, meg tudja-e állapítani a nagyságát? Egyáltalán észreveszi-e a vadcsapát? Felfigyel-e a fésze pengő hangjára? És látott-e már olyan tüzet, amit nem azért gyújtottak, hogy elégessék a favágó szalonnapiját, hanem azért, hogy a parázs színváltozásait figyelve lássák, hogyan távoznak a fából

az utolsó nedvességfoslányok? Vagy csak azt látja: el lesz-e ültetve időben, átveszi-e a felügyelő az erdőt, el tudja-e adni a fát, jön-e az árvíz, a jégeső, az aszály? Fizetőképes-e az üzleti partnere, megéle az erdőből? Egyáltalán él-e még, jövőre, esetleg öt év múlva?

Jó lenne és kellene is néha úgy élni, mint a régi erdészek, de belátom már nem lehet. Viszont egyre inkább meggyőződésem, hogy sokáig így sem, ahogy a maiak. Nagy kérdés, lehet-e – még időben – találni valamilyen ésszerű megoldást? És tulajdonképpen meddig lehet még fokozni a jelenlegi állapotot? Mert ha így haladunk, az erdő csupán számítógépes adathalmaz, és szabályzatgyűjtemény lesz, az erdész pedig csak ül a monitor és a billentyűzet fölött a légkondicionált, hangszigetelt szobájában, s onnan irányítja mindent. A helikopter lepottyantja a csemetét, távvezérlésű robotok elültetik. A szarvasbögés CD-ről szól, az őz képét elküldhetik Wapon. A vaddisznót már csak tenyésztik és kihelyezik úgy, hogy a külföldi és hazai vadászoknak le se kelljen fáradniuk a hegyi panzió erkélyéről, ha lőni akarnak. Az áfamentes friss erdei levegőt pedig konzervdobozban visszük haza a nagy bevásárlóközpontokból.

Pedig a természetet, s annak sokezer éves tapasztalatait semmi sem helyettesítheti. Ezt az öreg erdészek jól tudták. Vannak még néhányan. Ha néha meghallgatnánk őket, talán elmondanák: annak idején voltak íratlan szabályok az erdőn, amiket be is tartottak az emberek. (Ma meg már az írottakat sem.) Talán elmondanák, hogy álljunk meg, vagy legalábbis lassítsunk, mert már nem vagyunk biztonságban. S lehet, hogy mondanának valami titkot, amitől nem lenne többé régi erdész, meg mai erdész, csak erdész. S ez a szó jót jelentene. Valami nagyon jót.

Luzsi József

Válassza az ERFA-TOURS Erdészeti és Faipari Utazási Irodát szakmai és magánútjai megszervezéséhez.

Irodánk az **OEE Gépesítési Szakosztályával** közösen autóbusszos **szakmai utat** szervez:

14. kwf Tagung

Prozessorientierung in der Forstwirtschaft – neue Technik, neue Partner, neues Denken

2004. június 16-19., Németország, Gross-Umstadt/Dieburg

Részletes programleírás irodánkban.

Gondoljon már most a nyárra!

Pihenését egybekötheti hasznos időtöltéssel.

Ha Ön kiválasztotta az úticélt, mi megkeressük Önnek a legmegfelelőbb nyaralást és ajánlunk Önnek ez idő alatt egy szakmájába vágó kiállítást, konferenciát.